

Hvordan skape tilgjengelige, representative og trygge arrangementer?

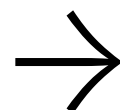
Denne guiden er for deg som skal **sette opp** et arrangement. Enten du er ny eller erfaren arrangementsplanlegger er det relevant å tenke gjennom parametere for tilgjengelighet, representativitet og trygghet både før, under og etter arrangementet.

For å skape et tilgjengelig og representativt arrangement i trygge rammer kan det være en fordel å sette noen klare spilleregler fra start. Disse kan med fordel diskuteres allerede i planleggingsprosessen med alle som er involvert i vertskapet på arrangementet – herunder både arrangementspersonale, frivillige og vektere. Det er viktig at alle har samme opplæring i forkant. Dessuten kan det være en idé å forberede seg på eventuelle situasjoner som kan oppstå – hvordan håndtere ulike tenkte scenarioer? Hvordan reagere i slike situasjoner?

Vi vil understreke at denne guiden naturligvis ikke omfatter alt, og at hvert arrangement vil måtte vurderes som en unik situasjon. Det skal i tillegg påpekes at denne guiden ikke kan erstatte et kontinuerlig, internt arbeid for tilgjengelighet, representativitet og trygghet. Denne guiden er ment som en inspirasjon som forhåpentligvis kan sette i gang nyttige tanker rundt det å planlegge og avholde et arrangement.

Takk til seniorkurator på [Interkulturelt Museum](#), Annelise Bothner-By, prosjektleder i [Tilgjengelighetsmerket](#), Berit Vordal og Vibeke Heide og Namra Saleem i [TrAP](#) for gode innspill. Guiden er utarbeidet i desember 2019 av Cecilie Kollander Noreng for Balansekunst og illustrert av [Julie Aida](#).

God arbeidslyst!

Tilgjengelighet

Overalt rundt oss er samfunnet organisert på en måte som tar for gitt at alle kan bevege seg, høre, se og fungere på en viss måte. Sånn er det selvsagt ikke. Slike antakelser fører til at personer med nedsatt funksjonsevne eller andre særlige behov forhindres fra å delta på lik linje som andre. Derfor er det viktig å være bevisst på tilgjengelighet når man planlegger et arrangement. Nyttige spørsmål å stille seg selv i starten av planleggingen kan være:

- Er stedet tilgjengelig for rullestolbrukere? Er det trinnfri adgang til arrangementsstedet?
- Dersom arrangementet koster penger, kan ledsagere få gratisbilletter?
- Finnes det tydelig informasjon om tilgjengeligheten på stedet i promoteringsmaterialet og på arrangementsstedet? *
- Er kontaktinformasjon blitt tydelig kommunisert, slik at det vil være enkelt å ta kontakt dersom man lurer på noe i forkant av arrangementet?
- Finnes det et HC-WC, og er det i så fall tilgjengelig og i funksjon?
- Finnes det sitteplasser og plasser hvorfra personer i rullestol tydelig kan se scenen?
- Er det adgang for servicehunder?
- Har personene som skal snakke fra scenen fått beskjed om å snakke langsomt og tydelig og gjerne i mikrofon om mulig?
- Finnes det tydelig og synlig skilting på stedet?
- Hvem møter publikum ved ankomst? Er disse imøtekommende, åpne og fleksible i møtet med publikum? Har de mottatt tilstrekkelig opplæring som gjør dem i stand til å håndtere ulike scenarioer?

Trygghet

Under arrangementer med samtale på scenen kan det være en god idé å presisere på starten av selve arrangementet at en god tone og ingen personangrep er ønskelig. Fokus bør være å skape et trygt rom for den kulturelle opplevelsen, der alle kan ytre seg. En ansatt eller frivillig kan med fordel ha i oppgave å reagere dersom en potensiell debatt eller samtale bryter med kjørereglene, eksempelvis ved å ta ordet og minne om å holde en god tone i debatten. Ideer til konkrete kjøreregler for en eventuell debatt eller samtale kan være:

- å tolke hverandre i beste mening
- å ikke tillegge hverandre meninger
- å unngå personangrep
- å unngå hersketeknikker **
- å lytte til og anerkjenne personlig erfaring
- å snakke med, ikke om personer
- å gi hverandre frihet til å definere egen gruppetilhørighet og identitet

Annet det kan være nyttig å tenke på:

- Finnes det kjønnsnøytrale toaletter? For mange med et normbrytende kjønnsuttrykk kan kjønnsdelte toaletter være utrygge rom.
- Finnes det mulighet for å henge opp et regnbueflagg? Dette kan være en fin måte å kommunisere at stedet skal være trygt for lhbtq-personer.
- Hvem inviteres til scenen, og hvordan kan du forberede dem på potensielle konflikter? Uenighet er gjerne kjernen i en debatt, men også i panelsamtaler kan konflikter og utrygghet oppstå. Da er det viktig at samtalelederen er forberedt og i stand til å håndtere situasjonen for å bidra til en trygg opplevelse for både deltakere på scenen og publikum.
- Hvordan kan du som arrangør ivareta og følge opp personer i salen og på scenen, dersom de i forlengelse av arrangementet personlig settes i søkelyset i for eksempel media?

Tips!

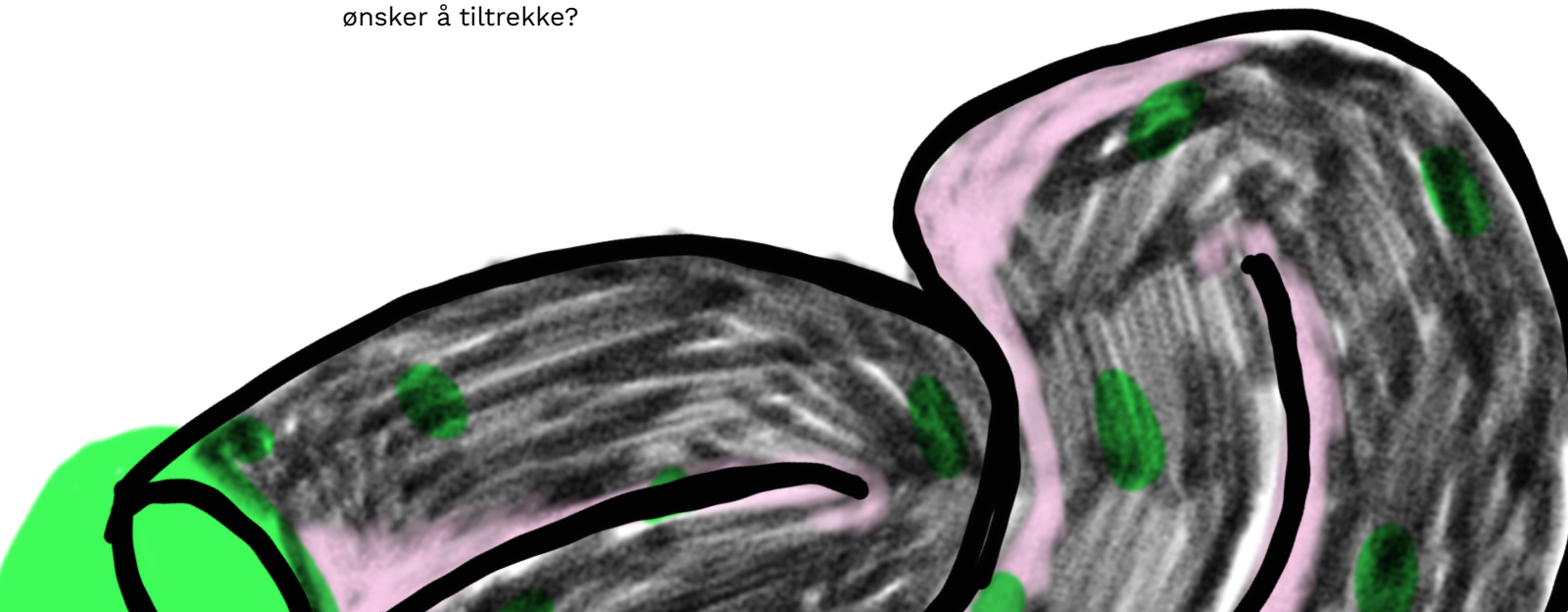
I Sverige bruker man ordet «tolkningsföretade». Det innebærer at personer som tilhører en marginalisert gruppe har rett til å selv definere hva som oppleves som støtende og hvordan kampen mot diskriminering bør føres. Personer som ikke selv opplever den type diskriminering kan gjerne uttale seg og engasjere i saken, men bør være bevisste på egne privilegier. «Tolkningsföretade» handler om å vektlegge og lytte til perspektiver fra gruppen som selv kjenner hvor skoen trykker. Begrepet anerkjenner samtidig at ikke alle som opplever samme type marginalisering tenker og kjenner på det samme.

Kilde: [Vardagsrasismen](#)

Representasjon

I Balansekunst er vi opptatt av å oppfordre til å tenke godt gjennom sammensetningen av gjester og paneler for å sørge for at det ikke bare er én type stemme som får komme til orde. Derfor vil vi alltid oppfordre til at nye stemmer og ulike perspektiver, erfaringer og historier løftes frem. Da kan det være smart å starte tidlig med planleggingen for å gi seg selv nok tid til å lete utenfor eget nettverk. Har man dårlig tid er det lettere å velge de velkjente løsningene. Refleksjon og bevissthet rundt sammensetning av panel, gjester og andre involverte er nødt til å være en prioritet i arrangementsplanleggingen. Noen nyttige spørsmål å stille seg i den forbindelse kan derfor være:

- Er ulike stemmer, perspektiver og erfaringer representert på scenen?
- Er de som snakkes om til stede i debatten? Dersom ikke, finnes det en god begrunnelse for det?
- Har vi lett utenfor eget nettverk i arbeidet med å sette sammen panel, team og eventuelt vertskap? Har vi behov for å hente inn ekstern kompetanse i programmeringsarbeidet, og kan vi kontakte samarbeidspartnere som har andre kontakter enn vi har?
- Hvem hyres til rollene som tekniker, fotograf, designer osv., og hvordan ser sammensetningen av team, frivillige, vertskap og vektere ut?
- Har vi lagt opp til at deltakerne skal fylle stereotype roller eller at de skal representere mer enn seg selv? Inviteres noen kunstnere kun til sammenhenger der de skal snakke om sin egen identitet og plass i kunsten, eller kan de inviteres til å snakke om helt andre ting også?
- Påvirkes vi av rådende, fordomsfulle forestillinger av hvordan «kompetanse» ser ut, og kan vi i så fall motvirke dette ved å invitere deltakere som bryter med disse forventningene?
- Har vi tenkt over hvilke kanaler vi bruker i markedsføringen av arrangementet og hvorfor? Hvor får det ønskede publikummet sin informasjon fra? Eksempelvis leser ikke alle avis, mens andre ikke er på sosiale medier.
- Har vi tenkt over representasjon i markedsføringen av arrangementet – for eksempel i illustrasjoner og bildebruk?
- Vil innholdet i arrangementet oppleves relevant for det publikummet vi ønsker å tiltrekke?

Tenk større

IDÉ 1:

Vurder å flytte arrangementet ut i byens geografi og til et alternativt sted som allerede brukes av folk på fritiden («third space»***), så arrangementet automatisk blir lettere tilgjengelig for personer med stor geografisk avstand til kunst- og kulturinstitusjoner.

IDÉ 2:

Vurder om det kan være mulig å opprette en arrangementsserie. Det å skape tilgjengelige, representative og trygge arrangementer kan være en prosess som krever relasjonsarbeid over lengre tid.

IDÉ 3:

Medvirkning er et sterkt redskap for å gi publikummet ditt eierskap til arrangementet og sikre relevans. Vurder å inkludere personene du ønsker å nå med arrangementet i alle faser av planleggingen.

Mer informasjon

OM JUSS I FORBINDELSE MED ARRANGEMENTER:

[Jussåndbok – for konsertarrangører av Norske Konsertarrangører](#)

OM MILJØ I FORBINDELSE MED ARRANGEMENTER:

[Miljøhåndbok for festivaler og utearrangement av GRIP og Øyafestivalen](#)

OM SIKKERHET I FORBINDELSE MED ARRANGEMENTER:

[Sikkerhetshåndboken for konsertavvikling av Inga Moen Danielsen og Norsk Rock-forbund](#)

Kilder og ressurser

FOR TILGJENGELIGE ARRANGEMENTER:

[Tilgjengelighetsmerket](#)
[Attitude is Everything](#)

FOR TRYGGE ARRANGEMENTER:

[Eksempel på en «Code of Conduct»](#)
[Balansemerket – for et trygt kulturliv](#)

FOR REPRESENTATIVE ARRANGEMENTER:

[Mangfold i kulturlivet – håndbok i flerkulturell formidling for arrangører](#)

Noter

*Fra og med 2020 blir det et krav at offentlige nettsteder og mobilapplikasjoner har universell utforming. For mer informasjon og gratis online-kurs: www.uu.difi.no

**Professor Berit Ås populariserte hersketeknikkene i boka *Kvinner i alle land: håndbok i frigjøring*, utgitt i 1981. Hersketeknikker er betegnelsen for ulike metoder en person eller gruppe kan bruke for indirekte å 'herske' over eller ydmyke andre personer eller grupper. De fem hersketeknikker Ås identifiserte var: Usynliggjøring, latterliggjøring, tilbakeholdelse av informasjon, fordømmelse uansett hva du gjør og påføring av skyld og skam. Kilde: [Fagbladet](#)

****Third space/third place* er sosiologen Ray Oldenburgs betegnelse for uformelle samlingssteder (eksempelvis fritidsklubber, barer, kafeer, biblioteker m.m.) som i motsetning til *first place* (hjemmet) og *second place* (arbeidsplassen) kan utgjøre et naturlig og nøytralt samlingspunkt med lav terskel for deltakelse og interaksjon.

